

EBA/GL/2016/06

13/12/2016

Iránymutatások

a lakossági banki termékek
értékesítéséhez és a lakossági banki
szolgáltatások nyújtásához kapcsolódó
javadalmazási szabályokról és
gyakorlatokról

1. Megfelelés és beszámolási kötelezettségek

Az iránymutatások jogállása

1. Az e dokumentumban szereplő iránymutatásokat az EBH az 1093/2010/EU rendelet¹ 16. cikkének rendelkezéseivel összhangban adta ki. Az 1093/2010/EU rendelet 16. cikkének (3) bekezdése szerint az illetékes hatóságok és pénzügyi intézmények minden erőfeszítést megtesznek azért, hogy megfeleljenek az iránymutatásoknak.
2. Az iránymutatások rögzítik az EBH álláspontját azzal kapcsolatban, hogy mi a megfelelő felügyeleti gyakorlat a Pénzügyi Felügyeleték Európai Rendszerében, és miként kell alkalmazni az uniós jogot egy adott területen belül. Az 1093/2010/EU rendelet 4. cikkének (2) bekezdésében meghatározott, az iránymutatások hatálya alá tartozó illetékes hatóságok azzal tesznek eleget az iránymutatásnak, hogy megfelelően beépítik azt saját felügyeleti gyakorlataikba (pl. saját jogi kereteik vagy felügyeleti folyamataik módosításával), beleértve azokat az eseteket is, ahol az iránymutatás elsősorban intézményekre vonatkozik.

Adatszolgáltatási követelmények

3. Az 1093/2010/EU rendelet 16. cikkének (3) bekezdése értelmében az egyes illetékes hatóságok 13/02/2017-ig kötelesek értesíteni az EBH-t arról, hogy megfelelnek-e vagy meg kívánják-e felelni ennek az iránymutatásnak, és ha nem, úgy tájékoztatniuk kell az EBH-t a meg nem felelés indokairól. Amennyiben a fenti határidőig ilyen értesítés nem érkezik, az EBH úgy tekinti, hogy a szóban forgó illetékes hatóság nem felel meg az iránymutatásnak. Az értesítéseket „EBA/GL/2016/06” hivatkozással az EBH honlapján szereplő formanyomtatványon kell megküldeni a compliance@eba.europa.eu címre. Az értesítéseket olyan személyek nyújthatják be, akik megfelelő felhatalmazással rendelkeznek arra nézve, hogy illetékes hatóságuk nevében nyilatkozzanak annak megfeleléséről. Az EBH-nak a megfeleléssel kapcsolatban bekövetkező bármely változást is be kell jelenteni.
4. Az értesítéseket a 16. cikk (3) bekezdésével összhangban közzéteszik az EBH honlapján.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 1093/2010/EU rendelete (2010. november 24.) az európai felügyeleti hatóság (Európai Bankhatóság) létrehozásáról, a 716/2009/EK határozat módosításáról és a 2009/78/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 331., 2010.12.15., 12. o.).

2. Tárgy, hatály és fogalom meghatározások

Tárgy és hatály

5. Ezek az iránymutatások a banki termékeknek és szolgáltatásoknak a 17. pontban meghatározott intézmények által a fogyasztók részére történő ajánlásához vagy nyújtásához kapcsolódó javadalmazási szabályok és gyakorlatok kialakítására és végrehajtására vonatkozó követelményeket rögzítik, abból a célból, hogy megóvják a fogyasztókat az értékesítő személyzet javadalmazásából eredő nemkívánatos kártól.
6. Az iránymutatások részletes információkat nyújtanak arról, hogy a pénzügyi intézmények hogyan érvényesítsék az alkalmazandó uniós irányelvek egyes rendelkezéseit, köztük a következőket: i. a 2013/36/EU irányelv² 74. cikkének (3) bekezdése és 75. cikkének (2) bekezdése, amelyek az EBH feladatává teszik, hogy iránymutatásokat dolgozzon ki a hitelintézetek irányítási rendszereire, ezen belül többek között a javadalmazási szabályaira és gyakorlataira vonatkozóan, ii. a 2014/17/EU³ irányelv 7. cikkének (2) bekezdése, amelynek értelmében a tagállamoknak gondoskodniuk arról, hogy az a mód, ahogyan a hitelezők és a hitelközvetítők díjazták a személyzetüket, ne gátolja őket abban, hogy tisztességes, becsületes, átlátható és a szakmai elvárásoknak megfelelő módon, a fogyasztók jogait és érdekeit szem előtt tartva járjanak el, valamint iii. az (EU) 2015/2366⁴ irányelv 11. cikkének (4) bekezdése és a 2009/110/EK⁵ irányelv 3. cikkének (1) bekezdése, amelyek előírják a pénzforgalmi intézmények, illetve az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények számára, hogy megbízható irányítási rendszerrel rendelkezzenek a javadalmazási szabályok és gyakorlatok tekintetében.
7. Ezek az iránymutatások nem terjednek ki az intézmények által a hitelközvetítőknek fizetett (gyakran jutaléknak is nevezett) javadalmazásra, és nem érintik a 2014/17/EU irányelv⁶,

² Az Európai Parlament és a Tanács 2013. június 26-i 2013/36/EU irányelve a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről

³ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/17/EU irányelve (2014. február 4.) a lakóingatlanokhoz kapcsolódó fogyasztói hitelmegállapodásokról, valamint a 2008/48/EK és a 2013/36/EU irányelv és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról (HL L 60., 2014.2.28., 34. o.)

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2366 irányelve (2015. november 25.) a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 337., 2015.12.23., 35. o.)

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2009. szeptember 16-i 2009/110/EK irányelve az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról, valamint a 2000/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 267., 2009.10.10., 7. o.)

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/17/EU irányelve (2014. február 4.) a lakóingatlanokhoz kapcsolódó fogyasztói hitelmegállapodásokról, valamint a 2008/48/EK és a 2013/36/EU irányelv és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról (HL L 60., 2014.2.28., 34. o.)

- különösen annak 7. cikke (2) bekezdése alapján lefektetett javadalmazási szabályokat, amely bekezdés előírja, hogy amennyiben a hitelező javadalmazást nyújt a hitelközvetítőnek, ezt úgy kell megtennie, hogy az ne gátolja a hitelezőt, a hitelközvetítőt vagy a kijelölt képviselőket abban, hogy tisztességes, becsületes, átlátható és a szakmai elvárásoknak megfelelő módon, a fogyasztók jogait érdekeit szem előtt tartva járjanak el.
8. Az érintett banki termékek és szolgáltatások azok, amelyek azon jogalkotási aktusok hatálya alá tartoznak, amelyek alapján az intézmény számára engedélyezték vagy lehetővé tették a 17. pontban meghatározott tevékenységek folytatását.
 9. A jelen iránymutatások nem érintik továbbá a hatályos ágazati jogszabályokban, különösen a 2014/17/EU irányelv 7. cikke (4) bekezdésében az ugyanazon irányelv 4. cikke 21. pontjában meghatározott, hitelmegállapodásokhoz kapcsolódó tanácsadási szolgáltatásokra vonatkozóan előírt szigorúbb követelmények alkalmazását sem.
 10. Az illetékes hatóságok mérlegelhetik a jelen iránymutatásoknak a 17. pontban meghatározott vállalkozásoktól eltérő személyekre való alkalmazását is, különös tekintettel a következőkre:
 - a. a 2014/17/EU irányelv 4. cikkének 5. pontjában meghatározott hitelközvetítőktől eltérő közvetítők;
 - b. a 2014/17/EU irányelv 4. cikkének 8. pontjában meghatározott kijelölt képviselők.
 11. Az illetékes hatóságok mérlegelhetik a jelen iránymutatásoknak a 17. pontban meghatározott fogyasztóktól eltérő személyek, például a mikrovállalkozások, illetve a kis- és középvállalkozások (KKV-k) tekintetében történő alkalmazását is.
 12. Végezetül, az illetékes hatóságok mérlegelhetik az ezekben az iránymutatásokban rögzített, javadalmazásra vonatkozó követelmények kiterjesztését a pénzügyi intézmények által a hitelközvetítőknél fizetett javadalmazásra (más néven jutalékra).
 13. Amennyiben az iránymutatások eredményt jelölnek meg, az eredmény különböző eszközökkel is elérhető. Az illetékes hatóságok megvizsgálhatják a pénzügyi intézmény által alkalmazott eszközök megfelelőségét, figyelembe véve azok üzleti modelljét, méretét és összetettségét.
 14. A jelen iránymutatások végrehajtása nem érinti a hitelintézetek arra vonatkozó kötelezettségét, hogy eleget tegyenek a 2013/36/EU irányelv 74. cikkének (3) bekezdésében és 75. cikkének (2) bekezdésében meghatározott megbízható javadalmazási politikákról, valamint az 575/2013/EU rendelet 450. cikke szerinti nyilvánosságra hozatalról szóló EBH-iránymutatásoknak.

Címzettek

Az iránymutatások címzettjei

15. Az iránymutatások címzettjei a következők:

- a. az 1093/2010/EU rendelet 4. cikke 2. pontjának i. alpontjában meghatározott illetékes hatóságok. Az intézmények 17. pontban foglalt meghatározásában szereplő azon hitelezők és hitelközvetítők esetében, amelyek nem tartoznak az ugyanazon meghatározásban említett hitelintézetek, pénzforgalmi intézmények vagy elektronikuspénz-kibocsátó intézmények közé, az iránymutatásokat akkor kell alkalmazni, ha e hatóságokat illetékes hatóságként jelölték ki a 2014/17/EU irányelv azon rendelkezései alkalmazásának és végrehajtásának biztosítására, amelyekhez ezek az iránymutatások kapcsolódnak; valamint
- b. az 1093/2010/EU rendelet 4. cikkének 1. pontjában meghatározott pénzügyi intézmények.

A tájékoztatási kötelezettségek címzettjei

16. Függetlenül attól, hogy valamely EBH-hatóság a 15. pont értelmében az iránymutatások címzettje-e, amennyiben egy tagállam a 2014/17/EU irányelv 5. cikkével összhangban egynél több hatóságot jelölt ki, és azok egyike nem EBH-hatóság, az említett cikk alapján kijelölt EBH-hatóságnak a 2014/17/EU irányelv 5. cikkének (3) bekezdése alapján elfogadott nemzeti szabályozások sérelme nélkül:

- a) késedelem nélkül tájékoztatnia kell a másik kijelölt hatóságot ezekről az iránymutatásokról és az alkalmazásuk időpontjáról;
- b) írásban fel kell kérnie azt a hatóságot az iránymutatások alkalmazásának mérlegelésére;
- c) írásban fel kell kérnie azt a hatóságot, hogy az a) albekezdés szerinti értesítéstől számított két hónapon belül tájékoztassa az EBH-t vagy az EBH-hatóságot arról, hogy megfelel-e, vagy meg kíván-e felelni ezeknek az iránymutatásoknak; valamint
- d) adott esetben késedelem nélkül továbbítania kell az EBH-nak a c) albekezdés alapján kapott információt.

Fogalommeghatározások

17. Eltérő rendelkezés hiányában az ebben a pontban említett jogalkotási aktusokban meghatározott kifejezések a jelen iránymutatásokban is azonos jelentéssel bírnak. Emellett a jelen iránymutatásokra a következő fogalommeghatározásokat kell alkalmazni:

Fogyasztó	Olyan természetes személy, aki a szakmáján, vállalkozásán vagy foglalkozásán kívül eső célból jár el.
Intézmények	<ul style="list-style-type: none">a) Az 575/2013/EU rendelet 4. cikkének 1. pontjában meghatározott hitelintézetek⁷;b) A 2014/17/EU irányelv 4. cikkének 2. pontjában meghatározott hitelezők;c) A 2014/17/EU irányelv 4. cikkének 5. pontjában meghatározott hitelközvetítők;d) Az (EU) 2015/2366 irányelv 4. cikkének 4. pontjában meghatározott pénzforgalmi intézmények;e) A 2009/110/EK irányelv 2. cikkének 1. pontjában meghatározott elektronikuspénz-kibocsátó intézmények.
Banki termékek és/vagy szolgáltatások	<ul style="list-style-type: none">a) a 2014/17/EU irányelv 4. cikkének 3. pontjában meghatározott hitelmegállapodások;b) a 2014/49/EU irányelv⁸ 2. cikkének 3. pontjában meghatározott betétek⁹;c) az (EU) 2015/2366 irányelv 4. cikkének 12. pontjában meghatározott fizetési számlák;d) az (EU) 2015/2366 irányelv 4. cikkének 3. pontjában meghatározott pénzforgalmi szolgáltatások;e) az (EU) 2015/2366 irányelv 4. cikkének 14. pontjában

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2013. június 26-i 575/2013/EU rendelete a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról (HL L 176., 2013.6.27., 1. o.).

⁸ A „betétek” a betétek valamennyi formáját magukban foglalják. A 2014/65/EU irányelv (a pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelv – MiFID2) bizonyos szervezeti és üzletviteli szabályokat 1. cikkének (4) bekezdésével összhangban kiterjesztett a betétek strukturált betéteknek nevezett, a MiFID2 4. cikke (1) bekezdésének 43. pontjában meghatározott részhalmazára is. A MiFID2 javadalmazási szabályai, ezen belül a MiFID2 16. cikkének (3) bekezdésével és 24. cikkének (10) bekezdésével kapcsolatban további pontosításokat tartalmazó, felhatalmazáson alapuló jövőbeni jogi aktusok a strukturált betétekre is alkalmazandók lesznek, ezért ezen iránymutatások a strukturált betétekkel kapcsolatban nem lesznek alkalmazandók.

⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/49/EU irányelve (2014. április 16.) a betétbiztosítási rendszerekről (HL L 173., 2014.6.12., 149. o.)

	meghatározott készpénz-helyettesítő fizetési eszközök;
	f) a 2013/36/EU irányelv ¹⁰ 1. mellékletének 5. pontjában említett egyéb fizetési eszközök;
	g) a 2009/110/EK irányelv 2. cikkének 2. pontjában meghatározott elektronikus pénz; valamint
	h) a hitel a) pontban említetteken túli egyéb formái, a 2013/36/EU irányelv 1. mellékletének 2. pontjában említettek szerint, az 1093/2010/EU rendelet 1. cikke (5) bekezdésének e) pontjában foglaltakkal összhangban.
Vezető testület	Valamely intézménynek a nemzeti joggal összhangban kinevezett egy vagy több ¹¹ testülete, amely jogosult az intézmény stratégiájának, célkitűzéseinek és általános irányításának a meghatározására, és amely felügyeli és monitorozza a vezetői döntéshozatal; olyan személyek alkotják, akik az intézmény üzleti tevékenységét ténylegesen irányítják.
Érintett személy	Bármely természetes személy, aki: a) valamely intézmény számára végez munkát, és közvetlenül ajánl vagy nyújt banki termékeket vagy szolgáltatásokat a fogyasztók részére; vagy b) valamely intézmény számára végez munkát, és az a) pontban említett személy közvetlen vagy közvetett felettese.
Javadalmazás	A javadalmazás rögzített, illetve változó összegű összetevőinek bármely formája, ideértve az illetményt és a pénzbeni vagy természetbeni juttatásokat, amelyet az érintett személynek az intézmény közvetlenül nyújt, illetve az intézmény nevében nyújtanak. A természetbeni juttatás magában foglalhat többek között szakmai előrelépést, egészségbiztosítást, kedvezményeket, gépkocsi- vagy mobiltelefon-használatot, nagyvonalú költségtérítést, továbbképzést.

Kiszervezés

18. Amennyiben az intézmény tevékenységét részben vagy egészében kiszervezték harmadik félhez, vagy azt más okból más személy végzi, az intézménynek ennek során biztosítania kell a CEBS kiszervezésre vonatkozó iránymutatásaiban¹² rögzített követelményeknek való

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2013. június 26-i 2013/36/EU irányelve a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésekről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 176., 2013.6.27., 338. o.).

¹¹ Az egyes európai országokban a vezető testület struktúrája eltérhet. Bizonyos országokban az összevont struktúra jellemző, azaz a felügyeleti és vezető funkciót egy testület látja el. Más országokban a kettős struktúra elterjedt, amely alapján két független testületet hoznak létre, az egyik a vezető funkciót, a másik pedig a vezető funkció felügyeletét látja el.

¹² CEBS, *Guidelines on outsourcing* (2006).

megfelelést. Ebbe beletartozik különösen a CEBS 2. iránymutatása, mely szerint „a kiszervezéssel vagy a kiszervezett tevékenységgel kapcsolatos kockázatok megfelelő kezeléséért való végső felelősség a kiszervező intézmény felső vezetését terheli”.

3. Végrehajtás

Alkalmazás időpontja

19. Ezek az iránymutatások 2018. január 13-ától alkalmazandók.

4. Javadalmazási szabályokra és gyakorlatokra vonatkozó iránymutatások

1. Kidolgozás

- 1.1. Az intézménynek olyan javadalmazási szabályokat és gyakorlatokat kell kidolgoznia, amelyek figyelembe veszik a fogyasztók jogait és érdekeit. Az intézménynek biztosítania kell különösen azt, hogy sem a pénzbeli, sem a természetbeni juttatások ne eredményezzenek olyan ösztönzőket, amelyek következtében az érintett személyek a fogyasztók kárára saját érdekeiket vagy az intézmény érdekeit helyezik előtérbe.
- 1.2. A javadalmazási szabályok és gyakorlatok kidolgozása során az intézménynek mérlegelnie kell, hogy azok felvetik-e a fogyasztóknak okozott kár kockázatát, és mérsékelnie kell az így keletkező kockázatokat.
- 1.3. Az intézmény emberi erőforrással foglalkozó szakterületének részt kell vennie a javadalmazási szabályok és gyakorlatok kidolgozásában és alapjainak meghatározásában. Emellett, ahol van, a kockázatkezeléssel és megfeleléssel foglalkozó szakterületet szintén hatékony módon be kell vonni a javadalmazási szabályok és gyakorlatok kialakításába.
- 1.4. Az érintett személyek teljesítményének értékelése céljából az intézménynek a javadalmazási szabályokban és gyakorlatokban rögzítenie kell a teljesítmény értékelésénél felhasználható szempontokat, szem előtt tartva a fogyasztók jogait és érdekeit.
- 1.5. Az intézménynek a javadalmazási szabályok és gyakorlatok kidolgozása során a javadalmazás változó összetevője szintjének meghatározásakor mind a mennyiségi, mind a minőségi szempontokat mérlegelnie kell annak biztosítása érdekében, hogy a fogyasztók jogai és érdekei kellő mértékben figyelembe vételre kerüljenek.

- 1.6. Az intézmény nem alakíthat ki olyan javadalmazási szabályokat és gyakorlatokat, amelyek:
- a javadalmazást kizárólag a banki termékek és szolgáltatások ajánlására vagy nyújtására vonatkozó mennyiségi célhoz kötik; vagy
 - arra ösztönöznek, hogy valamely termék vagy termékcsoport ajánlását vagy nyújtását - például azokat, amelyek az intézmény vagy az érintett személy számára nyereségesebbek - a fogyasztó kárára előnyben részesítsék más termékekkel szemben.
- 1.7. Amennyiben a javadalmazási szabályok és gyakorlatok lehetővé teszik a változó összegű javadalmazást, az intézménynek biztosítania kell, hogy a javadalmazás rögzített és változó összetevőinek aránya kellően kiegyensúlyozott legyen, és figyelembe vegye a fogyasztók jogait és érdekeit. A javadalmazási szabályoknak és gyakorlatoknak lehetővé kell tenniük továbbá a változó összegű javadalmazás rugalmas szabályok szerint történő alkalmazását, beleértve annak lehetőségét is, hogy adott esetben ne kerüljön sor változó összegű javadalmazás fizetésére.
- 1.8. Az intézménynek kerülnie kell a szükségtelenül összetett szabályokat és gyakorlatokat, valamint a különböző szabályok és gyakorlatok nem átlátható kombinációit.

2. Dokumentálás, értesítés, hozzáférhetőség

- 2.1. Az intézménynek dokumentálnia kell a javadalmazási szabályait és gyakorlatait, a dokumentációt ellenőrzés céljából annak alkalmazási ideje megszűnésétől számított legalább öt évig meg kell őriznie, és kérésre az illetékes hatóságok rendelkezésére kell bocsátania. A dokumentációnak tartalmaznia kell többek között a következőket:
- az intézmény javadalmazási szabályainak és gyakorlatainak céljai;
 - a szabályok és gyakorlatok hatálya alá tartozó érintett személyek;
 - a javadalmazási szabályok gyakorlati megvalósításának módja, változó összegű javadalmazás alkalmazása esetén ideértve különösen ez utóbbi szempontjait.
- 2.2. Az érintett személyek számára addig nem engedélyezhető, hogy banki termékeket vagy szolgáltatásokat ajánljanak a fogyasztóknak, amíg egyszerű, átlátható módon nem tájékoztatták őket a rájuk vonatkozó javadalmazási szabályokról és gyakorlatokról.
- 2.3. A javadalmazási szabályoknak és gyakorlatoknak egyszerűen elérhetőnek kell lenniük az intézményhez tartozó minden érintett személy számára.

3. Jóváhagyás

- 3.1. Az intézmény javadalmazási szabályait és gyakorlatait a vezető testület hagyja jóvá, és viseli értük a végső felelősséget.
- 3.2. Ha az intézmény rendelkezik javadalmazási bizottsággal, a vezető testületnek ki kell kérnie a bizottság véleményét arról, hogy az intézmény javadalmazási szabályai és gyakorlatai megfelelnek-e az ezeknek az iránymutatásokban foglaltaknak.
- 3.3. A megfelelési szakterületnek, ha van, meg kell győződnie arról, hogy a javadalmazási szabályok és gyakorlatok eleget tesznek ezeknek az iránymutatásoknak.
- 3.4. A javadalmazási szabályok és gyakorlatok módosítása kizárólag a vezető testület jóváhagyásával végezhető.

4. Monitorozás

- 4.1 Az intézménynek legalább éves rendszerességgel felül kell vizsgálnia javadalmazási szabályait és gyakorlatait, hogy biztosítsa az ezeknek az iránymutatásoknak való megfelelést. Ezen belül, ha az intézmény úgy ítéli meg, hogy a javadalmazási szabályok és gyakorlatok kialakítása a jelen iránymutatások 1.2 pontjában említett, a fogyasztóknak okozott kárra vonatkozó fennmaradó kockázatot eredményez, a felülvizsgálat keretében meg kell állapítania, hogy a fennmaradó kockázatok között van-e olyan, amely bekövetkezett, és kárt okoz a fogyasztóknak.
- 4.2 Ha a felülvizsgálat során kiderül, hogy az intézmény javadalmazási szabályai és gyakorlatai nem a tervezett vagy előírt módon működnek, az intézménynek a jelen iránymutatásokkal összhangban módosítania kell azokat.
- 4.3 Az intézménynek hatékony kontrollintézkedéseket kell bevezetnie a javadalmazási szabályai és gyakorlatai betartásának ellenőrzésére és a jelen iránymutatásoktól való eltérések azonosítására és orvoslására.